

Malina János

zenetörténész (Budapest, 1948. április 7.)

(FAST REEL.) Vallomást kér tőlem a *Napút* a *Hetvenesek évkönyve* számára, s lássuk be, a kérés nem indokolatlan. Hetven év szép idő, egy egész élet, azt mondják. Azért jó pillanat ez a vallomástételre, mert ebben a korban már nincs senki, akinek ne volna valamilyen bevallanivalója. Én arról szeretnék vallani, hogy az a fontos igazán, amit még nem tudunk bevallani. A jövő.

Fiatal koromban, ameddig csak vissza tudok emlékezni, görcsösen ragaszkodtam a múlt maradványaihoz: tárgyakhoz, feljegyzésekhez, képekhez, levelekhez. Ha valami – így vagy úgy – megsemmisült vagy elveszett, igazi gyászt jelentett számomra. Persze hogy sohasem tudtam kidobni semmit – ennek a képtelenségemnek máig iszom a levét. Többek közt azért, hogy amikor néha elkerülhetetlen volt a szelektálás, a tárgyak nagy mennyisége miatt ez csak felületesen történhetett, s így valóban nélkülözhetetlen tárgyak is áldozatul estek.

No de miért? Honnan ez a képtelenség a múlt elengedésére? Sokáig a kérdéssel magával sem szembesültem: el sem tudtam képzelni, hogy másképp is lehetne létezni. Csak lassan derengett fel bennem, hogy a teljes múlt lehető leghiánytalanabb megőrzését az motiválja, hogy nincs semmi másom, csak az, ami már megtörtént. Mert ami lesz, arra igyekszem nem is gondolni. Mert félek tőle. Mert nincs remény.

Nincs remény, hogy valaha is túl tudok lépni a vad indulatokon, amelyeknek kisgyermekként lépten-nyomon tanúja voltam, és nincs remény, hogy valaha is enyhülhet a szorongásom, ami a nyomukban maradt, és ragacsos anyagával körülfolyta minden egyes sejtemet. Nincs remény, hogy valaha is változtathassak mindezen.

Anyám kikísér az utcára, hogy megtanítsa használni az új biciklimet. Minduntalan eldőlök, újra meg újra. Nincs remény. Anyám szid, mert szerette volna, ha nekem sikerül valami, miután neki semmi sem sikerült. Ez sem; bennem magát szidja, magát mondja semmire se valónak. Egyszer, később a szomszéd néni jön ki velem a parkba; észre sem veszem, pár perc múlva már faképnél is hagyom: egyedül kerekpezem, vidáman.

Bár ügyetlen voltam – lehet persze, lásd fentebb, hogy ez is tanult percpció volt –, jól tanultam, sok mindenben értelmesnek bizonyultam. A tanárok kedveltek, és barátaim is voltak. De, ó jaj, mit ér mindez, ha ott az állandó szorongás, hogy ha valamiben egyszer gyengébben teljesítek, akkor majd minden összeomlik. Mert az én létem célja az volt, hogy *valaki más* valamiféle biztonságot találjon bennem. Nem lehettem önmagam.

Így hát nem örülhettem semmi sikeremnek, mert minden siker új szorongást szült: mögötte látványos kudarc leselkedik. Hiszen fogalmam sem volt, mit

érek: a sikerek túlságosan is könnyen értek el, de csak a kudarcra, a semmire sem valóság bizonyosságára tudtam gondolni.

Jól olvastam kottát, jól szolmizáltam, szerettem a zenét, a kórust, de nekem zongoraóra kellett járnom. Elvárták volna, hogy kevés vendégünket elbűvöljem játékkal. Persze hogy utáltam a dolgot: nem gyakoroltam, tehát nem is ment; s mivel nem ment, még kevésbé gyakoroltam. Kör bezárva.

Jól ment a matematika, könnyen bekerültem egy kiváló tagozatos osztályba. Kiugró tehetségű osztálytársaim léte igazolta a megelőlegezett eredményt: itt sem vagyok való semmire. Ezért nem is foglalkozom vele; kör bezárva. Azért az egyetemre simán fölvettek: ugyanaz a kör.

Aztán fölvettek a Zeneakadémiára is, zenetudomány szakra. Nem kis dolog, hiányos zenei előtanulmányokkal. Végre egy saját, mély vonzalmon alapuló döntés. Sikerélmények is adódtak, de bizonyos hendikepeket jó lett volna bepótolni. Nem ment, mert hiányzott a képesség arra, hogy elhiggyem: sikerül. Az pedig szükséges lett volna a koncentrált erőfeszítéshez.

Állásaim voltak itt is, ott is; nagyjából minden rendben lett volna (persze a fizetésből nem lehetett megélni); de utáltam magam azért, hogy ímmel-ámmal dolgozom. Régizenei együtttest alakítottam; sokáig próbálkoztunk, de a dolog maga volt a reménytelenség.

Közben azonban valami megmozdult, de korántsem életem hivatalos fősodrában, hanem a mellékágakban. A nyolcvanas években számos utazás Erdélybe; barátságok, annak tudata, hogy ebben-abbban fontos a segítségem. Azután öt éven át részvétel a magyarországi Amnesty International létrehozásában és vezetésében: talán életemben először fektettem bele minden energiámat valamely cél megvalósításába. Pár év újabb szélcsend, aztán tíz hónap a Művelődési Minisztériumban – brrrr!

Azután, 1996 végén történt valami, amivel teljesen új fejezet kezdődött az életemben. Felkértek rá, hogy legyek az újonnan alakult Magyar Haydn Társaság elnöke. Eleinte húzódoztam, azután rossz lelkiismerettel fogadtam el a felkérést: megint elvállaltam valamit, ami szétapróz, de nem vezet sehová. Ám nagyon nagyot tévedtem.

Alapítónk, Strém Kálmán, a nagyszerű, kényes ízlésű hangversenyrendező, Haydn-fesztivált kezdeményezett Fertődön, az egykori Eszterházán. Eleinte az ő keze alá dolgoztam, de lassanként belejöttem, mint kiskutyá az ugatásba: világhírű művészeket sikerült meghívnom Eszterházára; a BBC háromórás helyszíni portréműsort készített rólunk; egy ízben még arra is alkalmam adódott, hogy rövid négy szemközti beszélgetésben magyarázzam el az Eszterháza és Kismarton közötti különbséget II. Albert belga királynak. Életem fejről a talpára helyeződött: immár *létezett* feszülten várt jövő, a múlt meg váljon múlttá, mint a Kékszakállú régi asszonyai...

Az idillnek azonban hamar vége szakadt, mert a fesztivál pár év után megbukott – hogy hogyan, miért, az egy másik történet. Ekkor hittem azt, hogy minden végleg elveszett. És ezt a veszteséget biztosan csak azért élhettem túl, mert egyszer már bebizonyosodott, hogy valamire mégis jó vagyok.

Nagyszerű kollégák, művészettörténész, színháztörténész, rendező, színpadtechnikus barátaim, akik ugyancsak Eszterháza és az egykori eszterházi operaház és operajátszás szerelmesei, biztattak és hozzásegítettek ahhoz,

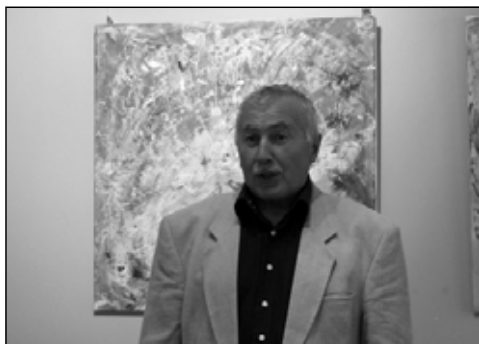
hogy zenetörténelési diplomám megszerzése után csaknem három évtizeddel elmélyült forráskutatásba kezdjek; közös vagy egyéni kutatási eredményeinket immár az egész világon számontartják, előadásokat tartottam Tokiótól Indianapolisig, egyik szerzője lettem a Cambridge University Press megjelenés előtt álló Haydn-enciklopédiájának, s tavaly PhD-doktor is lettem, opponensem szerint „az utóbbi évtizedek egyik különösen ... jelentős tudományos munkáját [téve] le az asztalra”. Szebbnél szebb terveimmel pedig a padlás is teli van.

Barátaim – csak nem feladni! *Life begins at seventy.*

Nemes László

festőművész (Kolozsvár, Románia, 1948. április 11.)

Az Eszterházy utcában születtem, nem is olyan messze a Fő téri Szent Mihály-templomtól. Szüleim kolozsvári iparosok, az édesapám úri szabóként saját üzletét vezette, ameddig a hatalom megengedte, vagyis az államosításig. Édesanyám ugyancsak a régi Óvárban kalapossalont működtetett. Ide születtem én, egy háború után tönkretett, kismizmizett városba. Édesapám magyar honvédként harcolt az ukrán fronton, megsebesült, a hosszú kórházi kezelés után visszatérve városába lelki, családi, anyagi veszteségek fogadták. Nehezen, de újra talpra állt a család. Szüleim mindent megtettek a gyermekeikért.

Az utcámban többnyire iparoscsaládok laktak, éltük az életünket, a „mindent túlélni” ösztöne vezetett mindannyiunkat.

És jött a gyermekkor minden nosztalgikus szépségével és különlegességével, ami örök emlékként égetődik be mindannyiunk lelkébe. 1956 őszén egy éjszaka hosszú órákon át dübörögtek a tankok lánctalpai a széttört aszfalton, és a környezetemben riadt, félelemmel teli szemek tekintettek rám – aztán ez is elmúlt...

Egyik barátom sokszobás otthonában fantasztikus festmények látványa fogadott, vendégként újra és újra szembesültem e csodával. Csak jóval később tudtam meg, hogy Thorma, Mednyánszky, Réti és Cziffer festményeit láttam. Ezek a képek határozták meg a jövőmet. Így jutottam el a művészeti gimnáziumba az akkor még létező unitárius és református iskola után. Az új iskolám egy más szellemiséget képviselt, alternatívaként mindig ott volt a szüleim tanítása és egyes tanáraink segítsége. 1969-ben bejutottam a Ion Andreescu Művészeti Akadémiára, festészeti

szakra, ez új lendületet kölcsönzött számomra, mindehhez hozzájárultak olyan tanárok és mesterek, mint Tóth László, Miklóssy Gábor, Abodi Nagy Béla, Bretter György. Egyetemi éveim alatt „transzilván” gondolkodásomat és hitemet olyan találkozások gazdagították, mint találkozásom Koós Károllyal, a festő-grafikus Nagy Pállal, Barcsay Jenővel, Kallós Zoltánnal. Az egyetem elvégzése után Marosvásárhely szép városa jelentette számomra mindannak a megszerzett tudásnak és akaratnak a folytatását.

A hetvenes évek Vásárhelye egy eszmei és hitbeli gyűjtőközpontnak bizonyult, a maradék polgári értékeket összefogó városként működött. Küzdött az identitása megtartásáért, a színház, a népi kultúra, az irodalom, a képzőművészet értékeinek a tudatosítása, megőrzése közösségi elkötelezettséget jelentett. Különös fontossággal bírt számomra a sokszínű kultúrák, a magyar, román, német találkozási pontja, és az a rövid ideig tartó nyitottság, amikor kortárs művészeti kiállítások érkeztek New Yorkból, Párizsból. Mindezen értékeket jó volt felhasználni a saját világomban. A '89-es álforradalom előhozta és

folytatta azon gesztusokat, melyek annyira beivódtak a társadalom minden szegletébe. Soha nem feledhető élet-halál élményként marad bennem az a késő éjszakai megpróbáltatásom, amikor golyók záporoztak körülöttem. A már-már megszokott diktatúra folytatásaként, az új demokráciában kilátástalanná vált azon rétegek léte, amelyek ki tudtak állni elveik mellett. Alkotásaimban, festményeimen mindig a megélt történetek világát próbálok ábrázolni különböző kifejezőeszközök felhasználásával. Kiállításaim nemcsak a Kárpát-medencére vagy a környező országok kiállítótermeire koncentrálódnak, eljutottam a tengerentúlra is.

Hol a haza? – a mindig visszatérő kérdésre a válasz: a haza ott van, ahol a nyelved és a kultúrad van és él, vagy itt, a délnyugati szegletben, a régi gyepűvédők közelében. Most egy transzilván lélekként élek itt, a Göcsej szívében, de álmaim és gondolataim sokszor otthon járnak, Mátyás szülővárosában...

Kapitány Gábor

szociológus, kulturális antropológus (Budapest, 1948. április 14.)

25 éves korom óta
(Kapitány Ágnessel együtt)
többes számban létezem

Először nekünk is meséltek
Míg égtek bogár-csillagok,
De akik meséltek, félték,
Így lettünk mind hitünkhagyott.

Aztán hittünk... hittünk a dacban
– Söprű a pohár fenekén –
De a dac nem több, mint az arcbán
Ami nem az apám – csak én.

Aztán... maradtunk készülőnek,
Aki beért, az meg üres.
Mehetünk most már dédszülőnek,
Már aki sem pap, sem rühes.

Mert lett belőlünk mindenféle,
De ez sem, az sem igazán:
„Egymással kötve, mint a kéve”
S harapva egymás igazán.

És vágyva: lenni, mint az ősök,
S vagyunk csak imitáció,
Mint egy lekopott, latrok, örök
S Krisztus nélküli stáció.

Örök kamaszként készülődve
– Míg vársz, addig falatozol –
Velünk maradt hát, sülve-főve,
Ha más nem is: hús, tészta, bor.

Az életünk, amit megettünk?
Van-e legalább este még,
Hogy annak, ki itt áll megettünk
Még elmondjunk néhány mesét?

Kapitány Gábor

Andorai Péter

színművész (Budapest, 1948. április 25.)

– *Segítette-e hivatása választásakor, majd későbbi pályáján a családi indíttatás?*

– Viszonylag szegény munkáscsaládból származom. A szüleim 1947-ben Erdélyből jöttek át Magyarországra. Édesapám kőfaragó volt, de szobrász szeretett volna lenni, ilyenformán volt benne valami művészi indíttatás. Sokágú tehetség volt, például nagyon jól énekelt, jelentkezett az Operaházba is. Édesanyám a Ganz-MÁVAG-ban dolgozott, ahol aztán édesapám mint tenor az *Acélhang* kórusban munkásmozgalmi indulókat énekelt, ezeket lehetett a néprádióban állandóan hallani. Nagypapai ágon volt egy vándorszínész a családban, édesanyám apja, aki a Felvidékről, egy szlovák színtársulattal került át Erdélybe, de volt rendszeres foglalkozása is.

– *Vannak testvérei?*

– A nővérem már nem él sajnos, de van egy húgom, aki gazdasági főiskolát végzett – racionális nő. Mi már Pesten születünk. Én egy reálgimnáziumba jártam.

– *Jó gimnázium volt?*

– A Széchenyi István reálgimnázium patinás, régi iskola. Persze én humán beállítottságú voltam, szeret-

tem rajzolni, és még nem döntöttem el, hogy képzőművészeti pályát választok-e, vagy irodalmit. Mivel nem vettek fel a képzőművészeti gimnáziumba, elhatároztam, hogy megpróbálom a színi pályát.

– *De azért megmaradt a rajz szeretete?*

– Portrékat szoktam néha rajzolni... A hatvanas években működött egy úgynevezett Sztanyiszlavszkij-stúdió, azon belül mindenféle tagozat, ahol az akkori vezető színészek tanítottak bennünket, mi pedig mentünk egyik helyről a másikra. Ez elég erős indíttatás volt ahhoz, hogy megpróbáljam a főiskolát. Hatszor próbálkoztam sikertelenül. Közben a Nemzeti Színházba felvettek *stúdiósnak*, ahova azokból válogattak, akik valamelyik rostan kiestek a felvételin. És akkor Kecskemétre hívott a szíinigazgató, Radó Vili bácsi, aki kimondottan magas növésű, vékony gyerekeket keresett. Trokán Péterrel, Muskát Lacival egy évadot töltöttünk ott. Ekkor már betöltöttem a 24. évemet, vagyis csak minisztériumi engedéllyel mehettem újra felvételizni, és akkor végre sikerült, felvettek a főiskolára. Amikor végeztem, a Nemzeti Színház szerződtetett le, de szerepet egy évadon keresztül egyáltalán nem kaptam. Ezért amikor Szurdi Miklós barátom Kecskemétre hívott, annak ellenére, hogy az anyaszínház nem adott ki, szedtem a sátorfám és lementem Kecskemétre, és ott jobbnál jobb szerepeket kaptam. Játshattam Brechtet, játszhattam a *Kabaréban* a Konferansziét, Gábor Miklóssal játszhattam a Sarkadi-darabban, amit ő rendezett, és Valló Péter *Koldusoperájában* is

szerepet kaptam – egy nagyon erős évadom volt!

– *Ez egy jó ívet adott aztán a színészi pályájának?*

– Hát, nagyon megindult a szekér.

– *Maradjunk a családi indíttatásnál... Van egy fia, aki színész és zeneész. Jól tudom?*

– Igen, van egy fiam, aki elvégezte a Hűvösvölgyi Ildikó és Bencze Ilona vezetésével működő *Madách Színház Stúdióját*. Három év után kapott erről minősítést, de közben sokkal jobban érdekelt a zene, alakított egy zenekart, és ráállt arra a pályára, amire mindig is szeretett volna. Nagyon örülök ennek, és várom, hogy beteljesüljenek az álmai.

– *A mindennapjaihoz, a színészmesterségéhez van-e valami vezérgondolata, amit követ, ami fontos, amihez ragaszkodik és ami megfogalmazható?*

William Shakespeare: *III. Richárd*
(József Attila Színház, 1983)

– Alapvetően az őszinteség. A színészet ott kezdődik, hogy az ember belehal a szerepbe, de a teatrális színjátszást mindig is igyekeztem kerülni. Alapvetően amúgy is van bennem visszafogottság, aminek alapján be is soroltak az *intellektuális színész* kategóriába.

– *És ezt el is fogadja?*

– Igen, annak ellenére, hogy nem tartom magam echte intellektuális embernek/színésznek. A színház nálam elsősorban mindig a mély, katarikus érzelmekről szól. A néző, aki az előadás végén elmegy, elsősorban emocionálisan, és csak másodsorban élje meg intellektuálisan azt az élményt, amit a színházban kapott. Tartózkodom a túlságosan racionális előadásoktól, attól, hogyha rá akarnak valamit erőltetni a nézőre. Ilyenkor a néző előadás közben ránéz az órájára és megállapítja, hogy még el is tud menni vacsorázni. Én konzervatív vagyok, mert nekem a színház elsősorban a katarikus élményről szól, amire húsz év múlva is emlékszünk. Sajnos az előttem járó színészgeneráció nagy részben már eltávozott közülünk, az a nemzedék, amelyiknek az előadásaira még ma is emlékszünk, mert többször visszajártunk ugyanazt a darabot meg nézni, akár tizenötször is. Főiskolás korunkban, diákbérlettel csak felslisszoltunk a karzatra, és néztük a nagy művészeket.

– *A magánéletére is jellemző az érzelmesség, az őszinteség, a konzervativizmus?*

– Szeretem a nyílt, egyenes, őszinte embereket, erről szól a magánéletem is. Kizárom belőle a csürcsavaros, hátsó gondolatot véleményeket, és igyekszem olyan emberekkel tartani a kapcsolatot, akik hasonlóképpen gondolkodnak.

– Ebben benne van az érzelmi telítettség is?

– Attól függően, milyen közel áll hozzám az illető, családon kívül vagy családon belül. Ugyanakkor nem vagyok szangvinikus, olaszos temperamentumú, mediterrán típusú ember, mindez nem látszik rajtam, mert nehezen nyilvánítom ki az érzelmeimet.

– Volt-e a színészi vagy magánéletében kudarcral kivívott – nem mondanám, hogy katarzis, de – megtisztulás? Voltak-e küzdelmei?

– Nem akarnék nagyképűnek tűnni, de színházi kudarcom nem volt. Olyan igen, hogy nem tudtam nyújtani azt a magam számára kitűzött szintet, amit el szerettem volna érni, mert nem úgy építettem fel azt a bizonyos szerepet, ahogy kellett volna. Ilyen esetet hármát, ha tudnék mondani. A pályámat – filmes és színházi vonalon – sikerek kísérték. Volt, aki azt mondta, hogy ezt így vagy úgy kellett volna csinálni, de az nekem épp úgy volt jó, ahogy volt.

– Ugyanez jellemző a magánéletére is? Nem volt benne törés vagy komoly kudarc, amin fölül kellett emelkedni?

– Párkapcsolataimban volt részem benne, ha a válásokat annak tekintjük: kétszer váltam el, bár nem volt egyik sem zajos, zűrös, inkább csöndes, baráti. De a kudarc mindig a megújulás lehetőségét is nyújtja, be kell fogadnunk az életünkbe, mert anélkül nincs fejlődés. Nem voltak nagy drámák, amiket megéltem, inkább rossz évek és rossz helyzetek, mint bárki másnál. Úgy fogadom el, hogy mindennek így kellett történnie.

– Sorjázó szakmai elismerések, Jászai Mari-díj, Kossuth-díj mellett a Nemzet Színésze lett, amire színésztársai választották, ez nyilván jó érzéssel tölti el. Vannak olyan sikerek,

amelyeket a belső értékei szerint legálább ennyire fontosnak tart?

– Summázva, alapvetően elégedett vagyok a pályámmal, az utammal, amit idáig megtettem, még akkor is, ha lassan tíz éve, hogy fizikai problémák miatt már nem tudok játszani.

– Szabad erről kérdezni?

– Hogyne! Van egy krónikus gerincsérvem, ami akadályoz a normális közlekedésben, vagyis szükségem van járókeretre. Gyakorlatilag nem vagyok munkaképes. Hívónának sokan, és volt is kísérlet rá, például tavaly tavasszal lett volna egy lehetőség, aminek neki is gyürköztem a Pesti Magyar Színházban. Bár nem volt szerepálmom, de kifejezetten jó időben, jókor jött volna, ha bírom fizikailag.

– És ez mi lett volna?

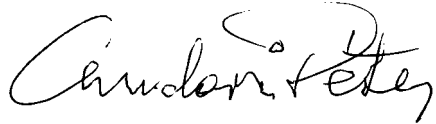
– Egy O'Neill-dráma, az *Utazás az éjszakába*. El is kezdtem a próbákat, Bánsági Ildi barátnőmmel és kolléganőmmel játszottunk volna életünkben először együtt, egy színpadon. Tévéfilmekben, filmekben sokat szerepeltünk együtt, és nagyon jó barátságot ápolunk. Sajnos, ez kudarcba fulladt, bár megpróbáltunk mindenféle színpadi trükköt, hogy lehetne ezt a fizikai állapotot áthidalni, de rájöttünk, hogy nem lehet. A próbák előtt még eljött hozzám Málnay Levente, aki a darab rendezője, hogy megmutassam, fizikailag mire vagyok képes lakáson belül. Meg lehetett volna valahogy oldani, de magát a darabot erőszakoltuk volna meg, mert a szerepem szerint egy életerős ügynökfélét kellett volna alakítanom, aki folyton jön-megy, talpon van... Kicsit emlékeztetett *Az ügynök halálára*, amit eljátszottam Kecskeméten, csak akkor még nem kellett használnom járókeretet. Amiért visszaadtam a szerepet, az azért volt, mert nem akartam a kollégáimat olyan helyzetbe hozni, hogy

folyamatosan alkalmazkodniuk kelljen hozzám. Végül közös megegyezéssel visszaléptem, és végleg el kellett köszönnöm a színháztól, de legalább megpróbáltam.

– Nem szidja a sorsot ezért a keserű helyzetért, amiért egy egész más életmódot kell folytatnia? Lehet ezt nyugalmasan, békességgel megélni?

– Már annyi minden jó van a hátam mögött, hogy békésen elfogadtam, hogy én éltem olyan életet, aminek ez lett a következménye. És mindazt, ami

volt és van, akár lelkiileg, akár fizikailag, magamnak köszönhetem. Nem keserű ez a visszavonulás. Nincs olyan hézag, rés, vagy olyan belső igény, hogy *hú, de jó lett volna*, inkább olyan ez, mintha az ember lefutotta volna már azt a kört, amit a sors mért rá.

(Kérdező: Szondi György)

Detre Annamária

színművész (Budapest, 1948. április 25.)

Miután elvégezte a Színművészeti Főiskolát, a Vígszínháznál kezdte pályáját 1970-ben. 1973-tól 1976-ig a Budapesti Gyermekszínház tagja volt, egyidejűleg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának pszichológia szakára járt, ahol 1976-ban diplomázott. Főiskolásként a Nemzeti Színházban és a Vígszínházban játszott főszerepeket. 1976–78-ban a Vígszínház szerződtette, majd 1978-tól 1990-ig az Arany János Színház (a későbbi Budapesti Gyermekszínház) vezető színésznője volt. Mindkét színházban számos főszerepet játszott. 1990 óta szabadfoglalkozású színészként dolgozik.

1995-ben megalapítja a *Detre Meseszínházat*, ahol szabadfoglalkozású színész kollégáival

dolgozik együtt gyermekszínházi program keretén belül, alsó tagozatos iskolásoknak, valamint óvodás korú gyermekeknek mutatnak be zenés mesejátékokat, 2015-től tagja lett a *Formiusz Színházi Egyesületnek*

Sokat szinkronizál, számos szinkronszerep mellett Lucélia Santos (*Rabszolgasors, Kísasszony*) és Delia Boccardo (*Bűvölet*) állandó magyar hangja.

Rádiós szerepei között kiemelkedik *A Szabó család* című népszerű sorozatban Kárpáti Annamária szerepe, melyet több mint két évtizedig játszott.

Több éven keresztül tanított a Nemzeti Színház stúdiójában színpadi kommunikációt.

Detre Annamária gazdag művészi pályája mellett mint pszichológus is tevékenykedik.

CD: Illyés Gyula: *Háromszor hét magyar népmese* (Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 2007), *Az ördög három aranyhajszála*; kazetta: *Micimackó* (Hungaroton; kislemez: *Izaura* (arany).

Filmjei: *Beszélő köntös* (1969) (Cinna); *Palacsintás király* (1973) (nívódíjban részesült).

„A tévedéseimet, botlásaimat, hülyeségeimet szeretem a legjobban. Belőlük tanultam a legtöbbet.”

Dale Wasserman

Dale Wasserman: *Kakukkfészek*, Eperjes Károlyllyal (Székesfehérvári Vörösmarty Színház, 1986, rend.: Bujtor István)

Szyksznian Wanda

grafikusművész (Budapest, 1948. április 26.)

„Az Isten is csak egy másik művész. Kitalálta a zsiráfot, az elefántot és a macskát. Nincs igazi stílusa. Megpróbál ezt-azt kitalálni.”

(Picasso)

Lengyel édesapám 1939-ben, katonatisztként menekült Magyarországra. Édesanyám magyar. A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba jártam grafika szakra, majd a Képzőművészeti Főiskolán diplomáztam 1971-ben.

1968-tól főiskolai éveim alatt az Illés-együttesnek terveztem grafikai munkákat.

Sok-sok cégnek készítettem kulturális és kereskedelmi plakátot, hanglemezborítót, falnaptárat, játékcsomagolást, prospektust, könyvborítót és illusztrációt.

1995-ben a Sárospatak Kerámia Manufaktúra Art Stúdiójában meghívott alkotóként samottművekkel és kerámiákkal kísérleteztem.

1995-től Vinzce László szentendre papírmerítő mesterrel albumokat, naptárakat és könyveket alkottunk, majd merített papírból szobrokkal, plasztikákkal is foglalkoztam.

1995-től Vinzce László szentendre papírmerítő mesterrel albumokat, naptárakat és könyveket alkottunk, majd merített papírból szobrokkal, plasztikákkal is foglalkoztam.

1999-től felkérésre, a Budapesti Műszaki és Közgazdaságtudományi Egyetem Építésmérnöki Karán a vizuális kommunikációt oktattam, majd 2005-ben c. egyetemi docens lettem.

2001-től digitális technikával dolgozom, 2008-tól aranyfüst lappal ponyvára készítettem műveket, melyek grafikai lapjaimnak alapmotívumai voltak. 2017-ben gyöngyfűzéses láncaimból alkottam meg a *Gyöngykor* című sorozatot.

Díjak:

Háromszor kaptam nívódíjat a Magyar Hanglemezgyártó Vállalattól; 1978 Év Embere-díj (képzőművész

kategóriában); 1981-ben, 1982-ben, 1983-ban a Művelődésügyi Minisztérium díja könyvillusztrációkért; 1982 Közönségdíj országos plakátkiállításon; 2000 Ferenczy Noémi-díj; 2004 Polonus „Év embere” díj; 2006 Gundel-oklevél; 2006 Szép Magyar Könyv díj; 2008 Textil Alapítvány díja; 2010 Magyar Olimpiai Bizottság különdíja

Kb. 60-70 egyéni kiállítást rendeztem és számtalan csoportos tárlaton szerepeltek műveim.

S. Wanda

Soós Ferenc

numizmatikus (Borota, 1948. április 28.)

„...Már gimnazista koromban nagyon tetszett az a pecsétgyűrű, amelyet a sárkányölő Szent György-éremmel díszítettek. Maga a pecsétgyűrű mint tárgy is nagyon megragadta a képzeletemet, amiben közrejátszott az egyik, akkor éppen sláger-regény címe és témája is. Pecsétgyűrűre nem volt pénzem, viszont többen elhatároztuk, hogy összegyűjtünk különböző régi pénzerméket, olyanokat, amelyeknek szép éremképe van, és készítünk belőle pecsétgyűrűt. Egy-két kísérletig jutottunk csak, viselhető példányt nem tudtunk csinálni. Ott maradt viszont jó néhány összegyűjtött pénzermé, ame-

lyek felkeltették az érdeklődésemet. Hol és mikor használták, mi van ráírva, mit ábrázol az éremkép? És ehhez hasonló kérdések...” (Részlet a hamarosan megjelenő család- és településtörténeti könyvemből)

Szülei: Soós Károly, Horváth Kocsis Verona. Nős, első házasságkötés Borotán 1969-ben Vén Máriával, gyerek: Csaba (1971); második házasságkötés Budapesten Tóth Zsuzsánnával, gyerek: Judit (1981). Általános iskola: Borota, gimnázium: Kiskőrös, Petőfi Sándor Mezőgazdasági Szakközépiskola és Gimnázium 1962–1966, majd Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szak 1976–1979. Érettségi után mezőgazdasági gyakornoki munka a borotai Béke Mgtsz.-ben, majd sorkatonai szolgálat. Ezt követően két-három rövidebb munkahely után

Budapesten belügyminisztériumi szolgálat bűnügyi nyomozói munkakörben 1972–1989 között. Biztosítási nyomozó 1991-től.

*

A Magyar Éremgyűjtők Egyesületének tagja 1980-tól. Az *Érem* folyóirat felelős szerkesztője 1998-tól. Széchényi Ferenc-jutalomérem (III. fokozat 1999, II. fokozat 2006, I. fokozat 2011), Pro Numismatica emlékérem (1999), Unger Emil-jutalomérem (2004). A Magyar Numizmatikai Társulat tagja 1987-től, főtítkárhelyettes 1994-től, főtítkár 2005-től. Réthy László-jutalomérem (2014).

Numizmatikai cikkei, tanulmányai az alábbi kiadványokban jelentek meg: *Numizmatikai Közlöny*, *Az Érem*, *Éremtani Lapok*, *Turul*, *Művészettörténeti Értesítő*, *A numizmatika és a társtudományok*, *Pécsi Dénár*, *Bélyegvilág*, *Numizmatika* (Bratislava).

Főbb munkái: *A magyar fémpénzek feliratai és címerei*, Argumentum Kiadó–Magyar Numizmatikai Társulat [Budapest], 1998, 297 old., illusztrált, 2. bővített kiadás 2014, 320 old., illusztrált; *Magyarország kincstartói 1340–1540*, Argumentum Kiadó [Budapest], 1999, 95 oldal, illusztrált; *Százéves a Magyar Numizmatikai Társulat 1901–2001*, Társszerző: Baloghné Ábrányi Hedvig, Argumentum Kiadó–Magyar Numizmatikai Társulat [Budapest], 2001, 321 old., illusztrált; *A magyar bélyeggyűjtők érmei, plakettjei és jelvényei*, Társszerző: Leányfalusi Károly, Martin Opitz Kiadó, Budapest, 2006, 165 old., illusztrált; *Magyar numizmatikusok panteonja*, Argumentum–Magyar Éremgyűjtők Egyesülete–Magyar Numizmatikai Társulat [Budapest], 2010, 270 old., illusztrált.

Fő érdeklődési területe: A magyar pénzek heraldikája; középkori Magyarország gazdasági és pénzügyigazgatási tisztségviselői. Az utóbbi években még családtörténet, Borota község családkönyve is.

